

De zingevende plaats van Zincafé

Zincafé Leusden kijkt terug op een enerverend programma in 2013 en blikkt vooruit op het nieuwe jaar. Wie hiervoor beter aan het woord te laten dan scheidend Commissielid Albert Jan Stam. Leusdenaren kennen Albert Jan vooral als oud-predikant. In 2009 begon hij met succes een eigen organisatieadviespraktijk onder de naam Caudex Intervent en richt zich op vraagstukken rond ethiek en zingeving. Hij heeft zich mede laten inspireren door Zincafé. ‘Zincafé is een plaats waar mensen samenkomen en gevormd worden. Een samenleving wordt er per definitie niet slechter van wanneer mensen nadenken en betrokken zijn’.

Door Rudy van der Linden.

Wat was je visie als ‘founding father’ van het Zincafé?

Ik betrek altijd Hans Sybrandy, de voorzitter, erbij. Het kwam van ons beiden. We vroegen ons af hoe we wat we in de kerk deden aan een breder publiek konden aanbieden. Je bent met zingeving bezig in de kerk, met levensbeschouwing. Het gaat over de vraag, waar kom je als mens vandaan en wat is je bestemming. En hoe vertaalt zich dat in het leven van alledag, in je professie, in je maatschappelijke relaties en verantwoordelijkheden. Filosoferend over gemeentebouw, hadden we het er steeds vaker over dat de kerk niet van binnen naar buiten, maar van buiten naar binnen moet denken.

Probeer je als kerk nou eens te verplaatsen in mensen die niet, nauwelijks of niet meer naar de kerk gaan. Mensen van goede wil, waar er veel van zijn hier in Leusden. Wat zou je voor hen kunnen doen? Zo is het eigenlijk begonnen. En dan kom je al gauw op een wat café-achtige setting, iets laagdrempeligs. Het moest niet al te veel met een kerkdienst geassocieerd worden. De grote vragen in het leven klein maken en aan de orde stelen voor je gedrag van alledag.

We realiseerden ons ook dat we twintigers, dertigers en veertigers eigenlijk niet meer in de kerk zagen. Wat wij ook gaan doen met elkaar, zo dachten we, laten het vooral ook deze leeftijdsgroepen zijn die komen.

Op een gegeven moment brachten we het ook in de Raad van Kerken in Leusden. Daar zeiden de participerende kerken het erg belangrijk te vinden en zich financieel garant te willen stellen. Zo is het een project geworden dat door de Leusdense kerken ondersteund wordt, maar heel duidelijk niet een project van de kerken is. Zincafé is voor mensen in Leusden en omgeving.

Natuurlijk er zitten mensen bij het Zincafé die je ook in de kerk tegenkomt, maar ik denk dat het merendeel dat er zit, niet meer zo trouw in de kerk komt, en daarmee hebben we wel het doel bereikt dat we de niet of nauwelijks kerkgangsters een plaats hebben gegeven om samen te komen rondom thema's en vragen die spelen. Ook voor die mensen wil je een platform zijn.

Rollators in de Tapas bar

Ik weet nog de allereerste avond van het Zincafé in de Tapas Parador, onze thuisbasis, om half acht. Ik dacht daar komen alle dertigers en veertigers, maar de eerste drie die over de

drempel kwamen, waren ouderen, achter hun rollator, die er vroeg bij wilden zijn. Deze mensen waren van harte welkom, uiteraard, maar gelukkig kwamen er toch ook nog wat dertigers, veertigers en vijftigers. Feit is dat het aandeel zestigers en zeventigers groot is op de avonden.

We hebben ons wel eens afgevraagd of dit de mensen zijn voor wie het bedoeld hadden. Op een gegeven moment hebben we ons er bij neergelegd. Weliswaar was de aanvankelijke doelgroep tussen de dertig en halverwege de veertig, maar dat blijft een hele moeilijke doelgroep om op de maandagavond bij elkaar te krijgen. Moe van het werk en met allerlei perikelen in het gezin. Kennelijk vinden de ouderen die komen het erg interessant. Voor hen blijven we het doen. De leeftijdsdiscussie is op de achtergrond geraakt.

Welk beeld denk je dat bewoners van Leusden hebben over het Zincafé?

Ik heb geen idee welk beeld men in Leusden heeft.

Is het toch een soort beeld van een club voor intellectuelen, voor ouderen?

Ik denk dat het beeld klopt. Wij van Zincafé zullen zeggen: innemend voor de geest, balsem voor de ziel. Ja, daar zit ook het cerebrale in, het nadenken over thema's. Dat beeld klopt ook wel een beetje met de oorsprong van Zincafé. Met elkaar nadenken vanuit zingevingsperspectief over kwesties binnen de wetenschap, religie, kunst, cultuur en politiek. Van gedachten wisselen en ontmoeten.

Wat wil je meegeven aan Zincafé?

Denkend vanuit de 'branding', het merk Zincafé, moet je het sterke merk vasthouden. De idee voorziet in een behoefte, mensen komen voor de combinatie van een café, een interessant thema of een spreker die iets te vertellen heeft én cabaret. Dat moet je niet veranderen denk ik. Maar ik kan me wel voorstellen dat er onder het label van 'zin' enkele andere merken komen!

Ik draag Zincafé een zeer warm hart toe, en ik denk dat deze formule ook lang zal bestaan, maar tegelijkertijd kan ik me heel goed voorstellen dat daarnaast een nieuwe doelgroep aangeboord moet worden. Dat is een taak voor de nieuwe mensen binnen de commissie van Zincafé.

Jongeren

Wellicht zou je weer iets moeten proberen voor jongeren. Een activiteit waar mensen een ervaring met elkaar kunnen opdoen, waar ze iets kunnen beleven. Minder verstandelijk en meer gericht op de beleving. Je zal een trekker moeten hebben die daar meer feeling mee heeft. Je kunt de commissie uitbreiden met dat soort nieuwe mensen. Dan zal je bijvoorbeeld bruggen moeten zien te slaan met mensen in Leusden die bijvoorbeeld Jazz organiseren of sportactiviteiten. Je kunt ook met de burgerlijke gemeente dingen oppakken. Maar wel moet dan de vraag zijn, wat je wilt bereiken. Wil je zomaar iets met dertigers of veertigers, of wil je met zingeving bezig zijn? Zingeving zal altijd samengaan met je bezinnen en reflecteren en in gesprek zijn met elkaar.

Tien geboden op het sportveld

De gedachte bij Zincafé was met elkaar in gesprek gaan over kwesties in de samenleving, in de wetenschap, in de cultuur, in de sport, in de literatuur. Elkaar ook de vraag stellen wat de waarden zijn vanwaaruit je leeft, wat zijn je drijfveren, en hoe denk je thema's als duurzaamheid, populisme, media? Dat het elitair is, dat onderken ik wel. Probeer dan maar

eens iets te doen rondom het thema 'Zin in sport'. Breng ouders van jonge sportertjes in Leusden bij elkaar en praat erover hoe je met elkaar omgaat op het sportveld en daarbuiten. Je benut dan een bestaand netwerk en combineert de activiteiten die daarbinnen plaatsvinden met zingeving. Je zou de tien geboden op het sportveld met elkaar kunnen ontwikkelen. Daar kun je ook scholen bij betrekken. Het is belangrijk dat je aansluit bij bestaande netwerken.

Je zegt vanuit de inhoud doorgaan, niet sec richten op een toevallige doelgroep?

Vanuit de inhoud iets doen, het moet waarde toevoegen. Je moet heel resultaatgericht denken. Wat moet het resultaat van een bepaalde activiteit zijn, wat moet het toevoegen aan iemand, waarom zou je de deur er voor uit gaan?

Als je kijkt naar het afgelopen jaar, wat springt er dan voor je uit?

In het algemeen vind ik dat we er in geslaagd zijn als Zincafé een heel breed programma aan te bieden. Dat wil zeggen soms jongere gasten, bijvoorbeeld Dorine van Norren over internationale samenwerking. Zij was een jonge aansprekende gast. Soms waren er ook sprekers met veel meer levenservaring, bijvoorbeeld over het thema 'Meedoen in Leusden'. We slagen er ook in om mensen uit Leusden zelf als gast uit te nodigen. Soms ook uit de regio. Dat zie je ook in het programma van 2014 als bijvoorbeeld in maart de schrijfster Rosita Steenbeek komt. Zij is van oorsprong Amersfoortse. Zincafé is een merk geworden. Ook sprekers die niet bij iedereen bekend zijn kunnen rekenen op een publiek. En bekende sprekers komen meestal 'pro deo'. We kunnen nu zeggen: u krijgt hier een platform, het is een eer dat we u vragen.

Kun je stellen dat Zincafé heeft bijgedragen aan de kwaliteit van Leusden?

Ja, dat vind ik beslist. Je ziet ook hoe graag mensen vanuit de burgerlijke overheid bij ons betrokken zijn. Als gast, of als spreker, of om eens mee te denken. Zincafé heeft een plaats verworven in de Leusdense samenleving. We zijn ook blij over de samenwerking met Kamp Amersfoort, de Bibliotheek Leusden en De Tuin. Zincafé is een plaats waar mensen samenkomen en gevormd worden. Een samenleving wordt er per definitie niet slechter van wanneer mensen nadenken en betrokken zijn.

Wat draagt Zincafé bij aan 'De Samenleving Voorop', de zorg voor elkaar, ook op cultureel gebied.

Voor een behoorlijke groep is het samenkomen in de Tapas bar een heel belangrijk moment. Je ontmoet elkaar, je voorkomt een stuk eenzaamheid. Je biedt in ieder geval mensen de gelegenheid om anderen te ontmoeten. Het is weer eens iets anders dan Bingo of Klaverjassen. Dit is een avond, het gaat ergens over. Zincafé is een voedingsbron voor een aantal mensen. Er wordt cabaret gemaakt, er wordt kritisch gereflecteerd. Bedenk wel dat oudere mensen van 70 of 75 willen blijven, ze willen iets te bespreken hebben met hun kinderen, hun kleinkinderen. Zincafé draagt bij aan participatie en aan de ontmoeting tussen de generaties.

Wat is dan de reden dat je vertrekt?

Ik heb altijd gezegd dat het Zincafé een beetje mijn 'lovebaby' is. Mijn vertrek heeft er voor een deel mee te maken, dat wanneer voor mij iets routine wordt, de aardigheid er afgaat. Als mijn vingers gaan jeuken om weer andere dingen te gaan doen, kunnen andere mensen het beter overnemen. Bovendien werd de combinatie met mijn adviespraktijk en met andere vrijwilligersklussen wat te veel.

Zincafé is voor mij belangrijk geweest. Het heeft mijn adviespraktijk verdiept. Ik heb veel aan het Zincafé te danken. Ik vind het een ontzettend leuke club mensen om mee samen te werken.